

LAKIALOITE 84/2012 vp

Laki opintotukilain 17 ja 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Opiskelijan saamista opintoetuisuuksista säädetään opintotukilaissa (65/1994). Opintotuen myöntämisen yleiset edellytykset määritellään lain 5 §:ssä, jonka mukaan ne ovat oppilaitokseen hyväksyminen, opintojen päätoiminen harjoittaminen ja opinnoissa edistyminen sekä taloudellisen tuen tarve. Opintotukilain 11 ja 14 a § määrittelevät opiskelijan saaman opintotuen määrän, joka koostuu opintotuesta sekä opintorahasta. Opintotukea korotettiin edellisen kerran vuonna 2008 (HE 64/2007 vp), jolloin kuukausittain maksetun opintorahan enimmäismäärä nousi 298 euroon. Asumislisän määrä on nykyisellään enintään 201,60 euroa kuukaudesta. Opintotuki on tarkoitus sitoa elinkustannusindeksiin hallitusohjelman mukaisesti. Tämä on kuitenkin tarkoitus toteuttaa vasta vuoden 2014 syksyllä poiketen monista muista etuisuuksista, jotka sidotaan indeksiin jo vuoden 2013 alusta lähtien.

Opintotuen ostovoima on huomattavasti alhaisempi kuin 1990-luvun alussa. Tähän ovat syinä kansantalouden inflaatiokehitys sekä erityisesti pääkaupunkiseudun korkea hintataso vuokra-asuntomarkkinoilla. Korkeakouluopiskelijat ovatkin pakotettuja elinkustannustensa kattamiseksi tekemään töitä opiskelujensa ohella. Opintotuen tarkoituksena on kannustaa etenevään opiskeluissa, mutta tuen alhainen taso estää toivottavan vaikutuksen syntyminen keskimääräisiin opiskeluaikoihin. Palkkatulojen ja opintotuen samanaikaisesta nauttimisesta on tiukat säädökset opintotukilain tulorajojen muodossa. Opintotukilain 17 §:ssä säädetään opiske-

lijän omien tulojen vaikutuksesta opintorahaan ja asumislisään. Opiskelija on vuoden aikana oikeutettu ansaitsemaan jokaista tuetonta kuukautta kohden 1 970 euroa ja kutakin opintotukikuukautta kohden 660 euroa. Kalenterivuodelle tukien ohella määriteltyä sallittua toimeentulon määrää nimitetään vapaaksi tuloksi. Opiskelijan on itse huolehdittava lain 17 §:n mukaan, etteivät vuositulot ylitä vapaan tulon rajaa. Tulorajojen ylittyessä peritään liikaa maksetun etuisuudet opintotukilain 27 §:n nojalla takaisin 15 prosentilla korotetun määräisinä.

Opintotukilain tulorajoissa voidaan havaita rangaistuksenomaisia piirteitä, koska opiskelijan arvioidessa väärin saamansa palkkatulot opintotukia on maksettava takaisin erittäin korkealla 15 prosentin korotuksella. Tämä on varsinkin vähävaraiselle opiskelijalle kohtuuton taakka ja voi pahimmassa tapauksessa johtaa maksuhäiriömerkintään, mikäli henkilön varallisuus ei kata takaisinperinnän kustannuksia. Maamme koulutuspolitiikassa olisi samanaikaisesti edistettävä korkeakouluopiskelijoiden aikaista työmarkkinoille kiinnittymistä ja toimeentulon turvaamista. Tämä voitaisiin toteuttaa poistamalla opintotukilain mukaiset tulorajat niiltä korkeakouluopiskelijoilta, jotka pystyvät suoriutumaan opiskeluistaan opintotukiasteuksen (260/1994) 4 §:n (laissa 299/2011) määrittelemän 5 opintopisteen vauhdilla opintotukikuukautta kohden. Tällä toimenpiteellä parantaisimme akuuttia työvoiman tarjonnan pulaa niillä elinkeinoelämän sektoreilla, joilla on suuri työvoiman vaihtuvuus ja pula työntekijöistä. Li-

säksi uudistus kannustaisi nuoria hankkimaan työkokemusta, joka on ensisijaisen tärkeää jo haettaessa ensimmäistä työpaikkaa valmistumisen jälkeen. Opiskelijoiden elintason ongelmia ei voida ratkaista lisäämällä opintolainan merkitystä opintotukipolitiikassa. Opintojen aikainen velkaantuminen yhdistettynä epävarmuuteen tulevaisuuden työtilanteesta asettaisi tiettyjen koulutusalojen opiskelijat huonompaan ase-

maan niihin henkilöihin nähden, joilla valmistumisen aikaan on paremmat työllistymismahdollisuudet uravalintansa tähden.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki opintotukilain 17 ja 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään opintotukilain (65/1994) 17 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 52/2001 ja 297/2012, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyy 4 ja 5 momentiksi, sekä muutetaan 27 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 341/1997, seuraavasti:

17 §

Opiskelijan omien tulojen vaikutus opintorahaan ja asumislisään

— — — — —
Mikäli opiskelija opiskelee lain 3 §:n mukaisesti korkeakoulussa, eivät häntä koske vapaan tulon rajoitukset, mikäli hän pystyy osoittamaan edenneensä opinnoissa opintotukiasetuksen (260/1994) 4 §:n määrittelemän 5 opintopisteen tahtia opintotukikuukautta kohden.
— — — — —

27 §

Takaisinperintä

Jos tämän lain mukaista etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin. Takaisinperintää ei suoriteta, jos kyseessä on korkeakouluopiskelija, joka on edennyt opiskeluissaan lain 17 §:n 3 momentissa määritellyssä tahdissa.
— — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2014.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 2012

Vesa-Matti Saarakkala /ps
Ismo Soukola /ps
Maria Tolppanen /ps
Reijo Tossavainen /ps
Kaj Turunen /ps

Kauko Tuupainen /ps
Anssi Joutsenlahti /ps
Pertti Virtanen /ps
Juha Väättäinen /ps
Juho Eerola /ps

LA 84/2012 vp — Vesa-Matti Saarakkala /ps ym.

Kimmo Kivelä /ps
Osmo Kokko /ps
Laila Koskela /ps
Jari Lindström /ps
Maria Lohela /ps
Anne Louhelainen /ps
Pirkko Mattila /ps
Lea Mäkipää /ps
Hanna Mäntylä /ps
Martti Mölsä /ps

Jussi Niinistö /ps
Ritva Elomaa /ps
Lauri Heikkilä /ps
James Hirvisaari /ps
Reijo Hongisto /ps
Ari Jalonen /ps
Pietari Jääskeläinen /ps
Ville Vähämäki /ps
Pauli Kiuru /kok